

**การบริหารจัดการเพื่อการอนุรักษ์ประติมากรรมภายในวัด
อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
Management for the Conservation of Sculptures
Within Temples Bang Pa in District, Ayutthaya Province**

พระครูสุกิจพัฒนวิธาน (เอนก นิยมโท)¹
PhrakhrusukitPhatthana Withan (Anek NimMaTho)

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการเพื่อการอนุรักษ์ประติมากรรมของวัดในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการเพื่อการอนุรักษ์ประติมากรรมของวัดในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3. เพื่อศึกษา ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะที่มีต่อการบริหารจัดการเพื่อการอนุรักษ์ประติมากรรมของวัดในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ระเบียบวิธีวิจัยเป็นแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการสำรวจด้วยแบบสอบถามซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.903 กับกลุ่มตัวอย่าง คือ พระสงฆ์ของคณะสงฆ์ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 194 รูป ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้คือค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ ด้วยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 8 รูปหรือคน โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนาสรุปเป็นความเรียง ผลการวิจัยพบว่า 1. พระสงฆ์ความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของคณะสงฆ์ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.807) 2. ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า พระสงฆ์มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการเพื่อการอนุรักษ์ประติมากรรม ของวัดในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ มีพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการเพื่อการอนุรักษ์ประติมากรรม ของวัดในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย และมีระดับการศึกษา

Received: 2021-06-08 Revised: 2021-12-19 Accepted: 2022-05-03

¹ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการเชิงพุทธ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Buddhist Management Department of Political Science Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Corresponding Author e-mail: 6301204217@gmail.com

นักธรรมต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารการจัดการเพื่อการอนุรักษ์ประติมากรรม ของวัดในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

3. ปัญหา อุปสรรค การบริหารการจัดการเพื่อการอนุรักษ์ประติมากรรม ของวัดในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า 1) ด้านการดูแลรักษา คือ ไม่มีกองทุนเฉพาะสำหรับการดูแลประติมากรรม ที่มีอยู่ในพื้นที่วัด ขาดความรู้ที่ถูกต้องในการประติมากรรมที่ตั้งอยู่ในพื้นที่วัด ไม่ค่อยมีการกำจัดวัชพืชที่ขึ้นตามประติมากรรม 2) ด้านการปกป้องคุ้มครอง คือ ขาดอุปกรณ์และเครื่องมือในการทำงานขาดประสบการณ์และความเข้าใจในการทำงานรวมถึงขาดผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการการปกป้องคุ้มครองประติมากรรม 3) ด้านการเสริมความมั่นคง คือ นโยบายการปรับปรุงส่งเสริมวัฒนธรรมไทยถึงแม้ผลงานทางด้านการอนุรักษ์ ประติมากรรมยังไม่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมไม่มีแผนแม่บท 4) ด้านการใช้ประโยชน์ คือ ให้คุณค่ากับประติมากรรมน้อยเกินไป ข้อเสนอแนะ คือ ควรมีการจัดตั้งกองทุนเพื่อใช้ในการดูแลประติมากรรม ภาครัฐควรเข้ามามีส่วนร่วมและให้การสนับสนุนให้ความรู้ในการทะนุบำรุงดูแลรักษาประติมากรรม ควรมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการดูแลรักษาประติมากรรมภายในพื้นที่อำเภอบางปะอิน มีการรวมกลุ่มเพื่อหยิบยืมเครื่องมือและอุปกรณ์ในการทำงาน ควรเร่งรัดให้มีการกำหนดแนวทางไว้เป็นหลักปฏิบัติพระสงฆ์ในพื้นที่ควรมีคำแนะนำบอกต่อเพื่อให้คนรุ่นหลังเห็นความสำคัญของประติมากรรม

คำสำคัญ (Keywords): การบริหารจัดการ; การอนุรักษ์ประติมากรรม;

Abstract

The purpose of this research is 1. To study the level of opinion of monks on the management of the conservation of the temples in Bang Pa-in district. 2.To study comparing the opinions of monks on the management of the conservation of temples in Bang Pa-in district. Ayutthaya Province 3. To study the problem. Obstacles and suggestions towards management management for the conservation of the temples in Bang Pa-in District, Ayutthaya Province. The research methodology is a combination of quantitative research and surveys with a total confidence value of 0. 903 and a sample of monks of Sangha, Bang Pa-in District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. 194 images analyzed with social science ready-made programs The statistics used are frequency, percentage, average, standard deviation, and frequency values. Analyzing variability in one way and qualitative research with in-depth interviews with 8 key informants or people using detailed content analysis techniques summarized as essays. The results showed that: 1. The monks commented on the form of public welfare management of sangha, Bang Pa-in District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province, with a large picture ($\bar{X}$ = 3.80 , S.D. = 0.807). 2. The results of the research hypothesis showed that

monks of different ages. There are opinions on the management management for the conservation of the patima of temples in Bang Pa-in District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. There are different buddhist lents. Opinions have been made on the management management for the conservation of the temples in Bang Pa-in District, Ayutthaya Province. Overall, there is no difference. Therefore, it rejects research assumptions and has different levels of study of dharma. Opinions have been made on the management management for the conservation of the temples in Bang Pa-in District, Ayutthaya Province. Overall, it accepts the research hypothesis. 3. Problems Obstacles management management for the conservation of temples in Bang Pa-in District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. 1) The care aspect is that there is no dedicated fund for the care of the work that exists in the temple area, lacking the correct knowledge of the patchwork located in the temple area, rarely weeding according to the patchwork. 2) Protection is lack of equipment and tools in work, lack of work experience and understanding, as well as lack of expertise in protecting the protection of patima. 3)The patima has not yet happened concretely, there is no master plan. 4) The use is to value the patima too little. The suggestion is that a fund should be set up to take care of the work. The government should be involved and supported to provide knowledge in maintaining the care of the arts. Knowledge should be transferred to maintain the patima within Bang Pa-in district. There are bundles to borrow tools and equipment to work. Guidelines should be established as a practice, local monks should be advised to continue to see the significance of the sculpture.

Keywords: Management; Sculpture Conservation;

บทนำ (Introduction)

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นั้น ถือได้ว่าเป็นนครแห่งประวัติศาสตร์ของชาติไทยมีศิลปะที่รับใช้พระพุทธศาสนาของวัดที่ยิ่งใหญ่และมีชื่อเสียงมากมาย ไม่ว่าจะเป็นด้านจิตรกรรม ปะติมากรรม สถาปัตยกรรม จึงได้กลายเป็นเอกลักษณ์ของเมืองอันเป็นที่รู้จักทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศและความเป็นเมืองเก่าที่มีวัดและศิลปะที่รับใช้พระพุทธศาสนา ด้านจิตรกรรม ปะติมากรรม สถาปัตยกรรม อยู่มาภายนี้เองทำให้จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่ายิ่งของประเทศไทย

ในด้านปะติมากรรมที่เห็นอย่างเด่นชัดจากอดีตจนถึงปัจจุบัน คือปะติมากรรมลอยตัวอันได้แก่พระพุทธรูป ลายหน้าบรรณ ภายในวัดวาอารมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นวัดราชบูรณ์ หรือวัดหลวง ซึ่งถือได้ว่าเป็นแหล่งข้อมูลที่ทรงคุณค่า ในการศึกษาองค์ความรู้และคติธรรมคำสั่งสอนทาง

พระพุทธศาสนารวมถึงบริบทสังคมชุมชนต่างๆ จากปะติมากรรม ความมุ่งหมาย ในการสร้างงานปะติมากรรมนอกเหนือไปจากการ ประดับตกแต่งอาคารให้เกิดความสวยงามแล้วยังใช้เป็นสื่อในการอธิบายเรื่องราวทางศาสนาแก่ศาสนิกชนทั่วไปด้วย ทั้งการปั้น การหล่อ การแกะสลัก ปะติมากรรมในตัวอาคารและนอกอาคารทางศาสนา เช่น พระอุโบสถ มีปะติมากรรมนูนสูง ปะติมากรรมนูนต่ำ และปะติมากรรมลอยตัว องค์พระพุทธรูป ซึ่งปั้นไว้เป็นลายหน้าบัน ลายเสา ตัวอย่าง เช่น งานเพดานของอาคาร ซึ่งสมมติเป็นท้องฟ้า มักนำเอางานแกะสลักดวงดาว หรือกลุ่มดาว มีลักษณะเป็นงานที่ทำกันเป็นประเพณีสืบทอดกันมา เป็นเวลาช้านานหลายร้อยปี หรือสามารถนับได้ว่าตั้งแต่สมัยอดีตจนถึงปัจจุบัน ดังนั้นงานปะติมากรรมจึงเป็นงานที่สำคัญทางด้านศิลปะที่ควรอนุรักษ์ไว้ เนื่องจากผ่านกาลเวลาย่อมมีสภาพ ชำรุด ทрудโทรม ตามกฎแห่งพระไตรลักษณ์ สรรพสิ่งทั้งปวงย่อมมีความเสื่อม แปรเปลี่ยนไปเป็นธรรมดา ฉะนั้นจึงต้องรู้จักการบริหารจัดการในการอนุรักษ์ให้คงอยู่ คงสภาพได้นานเท่าที่จะนานได้

จากความเป็นมาและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการบริหารการจัดการเพื่อการอนุรักษ์ปะติมากรรมของวัดในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาซึ่งมีพระสังฆาธิการและพระสงฆ์ผู้อยู่ในพื้นที่โดยตรง เป็นผู้ดูแล ถือได้ว่าเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง ในการอนุรักษ์ปะติมากรรมต่างๆ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นแหล่งที่ชาวไทยและชาวต่างชาติให้ความสนใจ ผู้วิจัยซึ่งได้เล็งเห็นถึงความสำคัญจากประเด็นดังกล่าว จึงได้ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลต่างๆ มาประกอบ เพื่อศึกษาการบริหารจัดการเพื่อการอนุรักษ์ปะติมากรรมของวัดในอำเภอบางปะอินจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้งานศิลปะ ด้านปะติมากรรม รวมถึงวัฒนธรรม ประเพณีของชาติไทย ได้เป็นที่รู้จักแพร่หลายไปทั่วโลก อีกทั้งยังเป็นข้อมูลและหลักฐานเพื่อประกอบการศึกษา สำหรับผู้ที่ต้องการศึกษาในงานศิลปะด้านปะติมากรรมนี้ เพื่ออนุรักษ์มรดกอันมีคุณค่าของชาติสืบต่อไปอีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการเพื่อการอนุรักษ์ปะติมากรรมของวัดในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการเพื่อการอนุรักษ์ปะติมากรรมของวัดในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษา ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะที่มีต่อการบริหารจัดการเพื่อการอนุรักษ์ปะติมากรรม ของวัดในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

ดำเนินการวิจัยโดยวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) และการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2. ประชากรหรือกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 374 รูป และผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 8 รูปหรือคน

3. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อการอนุรักษ์ประติมากรรมภายในวัดอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) หรือตรวจสอบรายการโดยถามเกี่ยวกับ อายุ พรรษา การศึกษานักธรรม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของคณะสงฆ์ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวม 4 ด้าน ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น ดังนี้

1. ด้านคน มีคำถามทั้งหมด 3 ข้อ
2. ด้านเงิน มีคำถามทั้งหมด 3 ข้อ
3. ด้านเครื่องมือ มีคำถามทั้งหมด 3 ข้อ
4. ด้านการจัดการ มีคำถามทั้งหมด 3 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่องานสาธารณสงเคราะห์ ของคณะสงฆ์ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวม 4 ด้าน ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการบริหารจัดการเพื่อการอนุรักษ์ประติมากรรม ของวัดในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended Question)

4. การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจก และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเองพร้อมผู้ช่วยผู้วิจัย ระหว่างวันที่ 1-6 กุมภาพันธ์ 2564 รวมใช้ระยะเวลา 1 สัปดาห์ ซึ่งจำนวนแบบสอบถามที่สามารถเก็บคืนได้ มีจำนวน 400 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.903 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ สถิติความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage : %) และพรรณนาความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการบริหาร

จัดการเพื่อการอนุรักษ์ประติมากรรมภายในวัด อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใช้ค่าสถิติค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard : S.D.) และสถิติเชิงอนุมาน ทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย อายุ พรรษา วุฒิการศึกษานักธรรม ใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test) ค่าเอฟ (F-test) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance : ANOVA) ในกรณีที่ตัวแปรที่มีสามกลุ่มขึ้นไป เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด LSD (Least Significant Difference) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญจำนวน 8 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview Form) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) ตามลำดับความสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้ จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis Technique)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการเพื่อการอนุรักษ์ประติมากรรมของวัดในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.807 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้งสองด้าน คือ ด้านปัจจัยการบริหาร 4 M และด้านการอนุรักษ์ประติมากรรมของวัดในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามลำดับ

การบริหารจัดการเพื่อการอนุรักษ์ประติมากรรม ของวัดในอำเภอบางปะอิน จังหวัด พระนครศรีอยุธยา	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ปัจจัยการบริหาร 4 M	3.87	0.775	มาก
การอนุรักษ์ประติมากรรมของวัดใน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	3.72	0.888	มาก
รวม	3.80	0.807	มาก

2. ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า พระสงฆ์มีอายุต่างกัน มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการเพื่อการอนุรักษ์ประติมากรรมของวัดในอำเภอ บางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ พระสงฆ์ที่มีพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการเพื่อการอนุรักษ์ประติมากรรมของวัดในอำเภอ บางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐาน	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	ค่า t	ค่า F	Sig.	ผลการศึกษา	
						ยอมรับ	ปฏิเสธ
1.	อายุ	การอนุรักษ์ ปะติมากรรม	-	2.759*	0.044	✓	-
2.	พรระชา	การอนุรักษ์ ปะติมากรรม	-	2.080	0.104	-	✓
3.	วุฒิ การศึกษา นักธรรม	การอนุรักษ์ ปะติมากรรม	-	3.601*	0.015	✓	-

3. ปัญหา อุปสรรค การบริหารจัดการเพื่อการอนุรักษ์ปะติมากรรม ของวัดในอำเภอ บางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า 1) ด้านการดูแลรักษา คือ ไม่มีกองทุนเฉพาะสำหรับใช้ในการดูแลปะติมากรรม ที่มีอยู่ในพื้นที่วัด ขาดความรู้ที่ถูกต้องในการปะติมากรรมที่ตั้งอยู่ในพื้นที่วัด ไม่ค่อยมีการกำจัดวัชพืชที่ขึ้นตามปะติมากรรม 2) ด้านการปกป้องคุ้มครอง คือ ขาดอุปกรณ์และเครื่องมือในการทำงานขาดประสบการณ์และความเข้าใจในการทำงานรวมถึงขาดผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการการปกป้องคุ้มครองปะติมากรรม 3) ด้านการเสริมความมั่นคง คือ นโยบายการปรับปรุงส่งเสริมวัฒนธรรมไทยถึงแม้ผลงานทางด้านการอนุรักษ์ ปะติมากรรมยังไม่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมไม่มีแผนแม่บท 4) ด้านการใช้ประโยชน์ คือ ให้คุณค่ากับปะติมากรรมน้อยเกินไป

ข้อเสนอแนะ คือ ควรมีการจัดตั้งกองทุนเพื่อใช้ในการดูแลปะติมากรรม ภาครัฐควรเข้ามามีส่วนร่วมและให้การสนับสนุนให้ความรู้ในการทะนุบำรุงดูแลรักษาปะติมากรรม ควรมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการดูแลรักษาปะติมากรรมภายในพื้นที่อำเภอบางปะอิน มีการรวมกลุ่มเพื่อหยิบยืมเครื่องมือและอุปกรณ์ในการทำงาน ควรเร่งรัดให้มีการกำหนดแนวทางไว้เป็นหลักปฏิบัติ พระสงฆ์ในพื้นที่ควรมีแผนแนะนำบอกต่อเพื่อให้คนรุ่นหลังเห็นความสำคัญของปะติมากรรม

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อการอนุรักษ์ปะติมากรรมของวัดในอำเภอ บางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.807 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านได้ ดังนี้

1.ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ ที่มีต่อปัจจัยการบริหาร 4 M ในภาพรวม เมื่อพิจารณาผลการวิจัยรายด้านสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ด้านคน (Man) จากการวิจัย พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อปัจจัยการบริหาร 4 M ด้านคน (Man) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า วัดมีการแต่งตั้งผู้ตรวจสอบความเสียหายและความเสื่อมโทรมของปะติมากรรมอย่างต่อเนื่อง วัดมีเจ้าหน้าที่คอยป้องกันดูแล

บำรุงรักษาปะติมากรรมให้อยู่ในสภาพเดิม เมื่อพบส่วนที่ชำรุดของปะติมากรรม วัดมีเจ้าหน้าที่รับดำเนินการซ่อมแซมทันที สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาธีรพล ธีรบุญโญ (สุขแสง) (2541) ได้ศึกษาเรื่อง “การบริหารจัดการองค์ประกอบของวัดไทยในปัจจุบัน” จากการศึกษาวิจัยได้ข้อสรุป ดังนี้ วัดควรมีการบริหารจัดการในเรื่องต่างๆ ดังนี้ ศาสนสถาน ควรปลูกต้นไม้เพื่อให้ความร่มรื่น, ควรปรับปรุงเป็นสนามกีฬา, ควรจัดทำลานจอดรถ ศาสนวัตถุ ควรจัดสร้างสิ่งศักดิ์สิทธิ์, ควรมีพิพิธภัณฑ์เพื่อเก็บของเก่าโบราณ ศาสนบุคคล เจ้าอาวาสควรจบปริญญาตรีเป็นอย่างต่ำ, พระสงฆ์ไม่ควรยุ่งเกี่ยวกับการเมือง และพระสงฆ์ต้องเป็นผู้นำในการทำพิธีกรรม พิธีกรรม ควรมีการจัดให้สวดมนต์, ควรมีพิธีการสะเดาะเคราะห์ในโอกาสสำคัญ, พระสงฆ์ต้องเป็นผู้นำในการทำพิธีกรรม การบริการสังคม ควรให้มีพระหมอดูประจำวัด, ควรให้มีพนักงานรักษาความปลอดภัยในวัด, ควรให้มีการเช่าวัตถุมงคล

ด้านเงิน (Money) จากการวิจัย พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อปัจจัยการบริหาร 4 M เงิน (Money) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า วัดมีทุนในการจัดอบรมเรื่อง ความสำคัญ คุณค่าและการอนุรักษ์ปะติมากรรม ในวันสำคัญทางศาสนาหรือวันสำคัญทางราชการ วัดมีทุนเพื่ออำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ ของผู้ที่มาค้นคว้าวิจัยและศึกษาในพื้นที่ปะติมากรรม วัดมีทุนสำรองกรณีเกิดการชำรุดของปะติมากรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูวินัยธรเอก ชินวิโส (เฉยประทุม) (2557) ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการอนุรักษ์โบราณสถานของวัดใน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการวิจัยพบว่า พบว่า พบว่า 1) ด้านการอนุรักษ์ รูปแบบอนุรักษ์ต้องทำความเข้าใจให้ชัดเจนในด้านความคิด หลักการที่ถูกต้องเกี่ยวกับการสงวนรักษา การบูรณะและการนำเสนอมรดกทางวัฒนธรรม 2) ด้านการฟื้นฟู ต้องมีการวางแผนงานเป็นขั้นตอนโดยนักวิชาการและสร้างกิจกรรมการเรียนรู้และการเป็นเครือข่ายเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ภูมิปัญญา และ 3) ด้านการพัฒนา ส่งเสริมสินค้าหัตถกรรมซึ่งก่อให้เกิดรายได้ต่อชุมชน ดำเนินการอนุรักษ์และพัฒนาสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม และการพัฒนาองค์ความรู้แก่ชุมชนและเยาวชน

ด้านเครื่องมือ (Materials) จากการวิจัย พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อปัจจัยการบริหาร 4 M ด้านเครื่องมือ (Materials) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า วัดมีเครื่องมือพร้อมสำหรับการดูแลรักษาปะติมากรรม วัดมีห้องสำหรับเก็บอุปกรณ์เครื่องมือในการซ่อมแซมปะติมากรรม วัดมีกล้องวงจรปิดเพื่อดูแลปะติมากรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ มาณี ไชยธีรานุวัตร (2540) ได้ศึกษาเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในยุคโลกาภิวัตน์เกี่ยวกับทัศนะของพระสงฆ์ที่ชาวพุทธให้ความเคารพศรัทธา และความนิยมของพุทธศาสนิกชนต่อบทบาทของพระสงฆ์” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทด้านการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยการร่วมโครงการพัฒนาชุมชนกับองค์กรต่าง ๆ และชาวบ้านใช้วิธีการด้านการสงเคราะห์วัตถุสิ่งของ ใช้อย่างสร้างสรรค์ไม่ทำลายผู้อื่น บทบาทด้านการพัฒนาวัด การพัฒนาสิ่งก่อสร้างเพื่อให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน เป็นต้นว่า จัดห้องสมุดให้ทั้งพระสงฆ์และประชาชนทั่วไปได้เข้าไปอ่านหนังสือ รวมทั้งดูแลบริเวณวัดให้สะอาด ร่มรื่นเป็นธรรมชาติ

ด้านการจัดการ (Management) จากการวิจัย พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อปัจจัยการบริหาร 4 M ด้านการจัดการ (Management) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า วัดมีวิธีการจัดคนให้เหมาะสมกับงาน วัดได้ประชาสัมพันธ์ถึงประโยชน์ของปะติมากรรม วัดได้ตรวจสอบประเมินการทำงานในการอนุรักษ์ปะติมากรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ **สาธิต กฤตลักษณ์** (2551) ได้ทำการศึกษาวิจัย “เรื่องการศึกษารูปแบบการอนุรักษ์ ฟันฟู และพัฒนาโบราณสถาน ในเขตทุ่งกุลาร้องไห้โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน” ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนทั่วไปที่อาศัยอยู่ในชุมชน ครู นักเรียน พระสงฆ์ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านหน่วยงานราชการในพื้นที่ มีความสนใจทางด้านการอนุรักษ์โบราณสถาน รูปแบบการอนุรักษ์โบราณสถาน คือ การบำรุงรักษาให้โบราณสถานคงสภาพเดิม ให้มากที่สุดโดยคนในชุมชน ด้วยความสนใจ ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ไม่ทิ้งสิ่งแวดล้อม ไม่ขัดต่อการดำรงชีวิต หาพันธมิตรช่วยทำ ด้วยวิธีการที่ไม่ยุ่งยาก ทำได้ทุกวัน เช่น การทำความสะอาด เฝ้าระวังรักษา และสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโบราณสถานให้กับชุมชน

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ ที่มีต่อการอนุรักษ์ปะติมากรรมของวัดในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จากการวิจัยพบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ปะติมากรรมของวัดในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาผลการวิจัยรายด้านสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ด้านการดูแลรักษา จากการวิจัย พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ปะติมากรรมของวัดในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการดูแลรักษา อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า วัดมีการทำความสะอาดปะติมากรรมภายในวัดอยู่เป็นประจำ วัดมีการจัดทำข้อมูลการดูแลรักษาปะติมากรรมอย่างถูกต้องแก่พระสงฆ์และพุทธศาสนิกชน วัดมีการจัดอบรมเรื่องความสำคัญ คุณค่าและการอนุรักษ์ปะติมากรรม ในวันสำคัญทางศาสนาหรือวันสำคัญทางราชการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ มนัส ภาควณิ และคณะ (2540) ได้ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชน” ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการบริหารของเจ้าอาวาสทุกรูป มีกระบวนการ "แบบธรรมาธิปไตย" กล่าวคือ เป็นการบริหารที่ทุกคนมีส่วนร่วมรับฟังความคิดเห็นในลักษณะการปรึกษาหารือโดยมุ่งประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้งและปัจจัยที่ส่งผลความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน แบ่งเป็น 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยหลักหรือปัจจัยโดยตรง ประกอบด้วย ความสามารถพิเศษ หรือคุณลักษณะเฉพาะพิเศษ บุคลิกภาพ/ภาวะผู้นำของเจ้าอาวาส ปัจจัยเสริม คือ สภาพแวดล้อมทางที่ตั้งบรรยากาศในวัดและการที่วัดมีลักษณะพิเศษเฉพาะเช่น เป็นโบราณสถานมีโบราณวัตถุทางศิลปวัฒนธรรม และอื่นๆ

ด้านการป้องกันคุ้มครอง จากการวิจัย พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ปะติมากรรมของวัดในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการป้องกันคุ้มครอง อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า วัดมีกัป้องกันและหมั่นสำรวจไม่ให้มีสิ่งบดบังทัศนียภาพของปะติมากรรม วัดมีการป้องกันแมลงและสิ่งๆที่ทำให้เกิดการเสียหายของปะติมากรรม วัดมีการป้องกันตรวจตราปะติมา

กรรมที่เสี่ยงต่อการถูกทำลายจากภัยธรรมชาติ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พระปลัดเกียรติศักดิ์ ตันติธโร (สินทวีวรกุล) (2548) ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดกระบี่” ผลวิจัยพบว่า การสาธารณูปการเป็นงานที่ละเอียดอ่อน เป็นตัวหลักของการคณะสงฆ์ เป็นงานระดับท้องถิ่นและการพระศาสนา เป็นงานที่ให้ความสำคัญแก่เจ้าอาวาสและเห็นผลงานของเจ้าอาวาสได้เร็ว แต่มักจะก่อปัญหา เช่น บางแห่งเกิดความขัดแย้งระหว่างวัดกับชาวบ้านจนลูกหลานใหญ่โต ก็เพราะสาธารณูปการเป็นเหตุ หากเจ้าคณะได้ช่วยชี้แจงแนะนำการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าอาวาส สร้างสมัคสมานสามัคคีระหว่างบ้านกับวัด ความขัดแย้งจะลดน้อยลง และนอกจากนั้น พระสังฆาธิการยังมีบทบาทในการดูแลซ่อมแซมและปฏิสังขรณ์ถาวรวัตถุภายในวัดที่ชำรุดทรุดโทรม

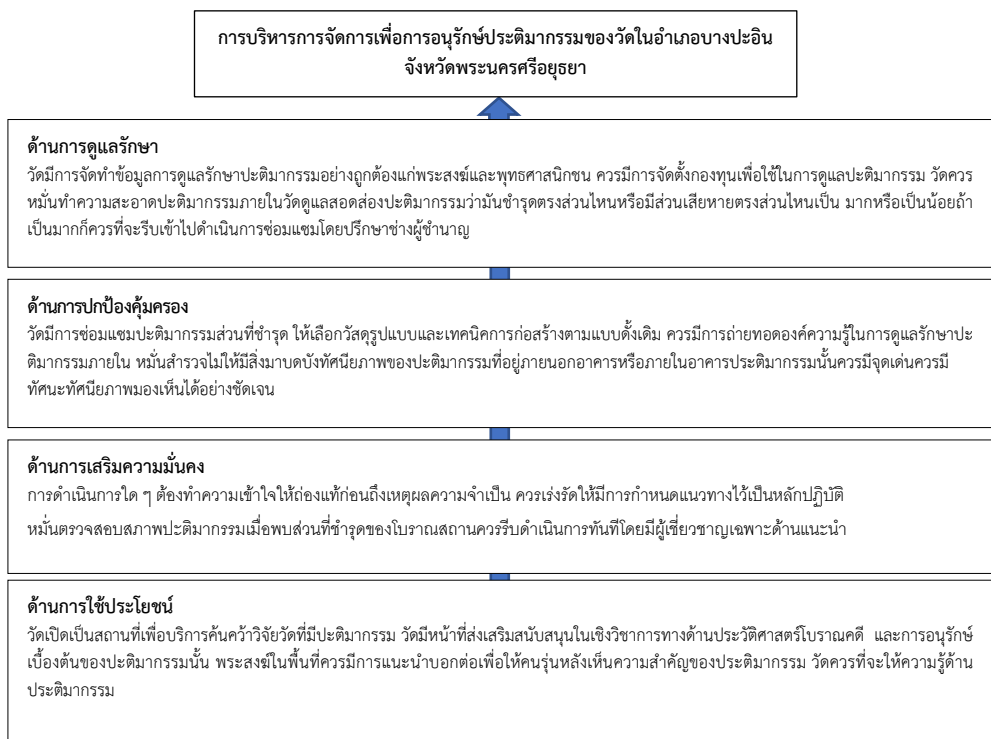
ด้านการเสริมความมั่นคง จากการวิจัย พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ปะติมากรรมของวัดในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการเสริมความมั่นคง อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า วัดการดำเนินการใด ๆ ต้องทำความเข้าใจให้ถ่องแท้ก่อนถึงเหตุผลความจำเป็น งานซ่อมเล็ก ๆ น้อย ๆ ควรปรึกษาผู้รู้ก่อน เพราะอาจจะทำให้เกิดผลเสียแก่ปะติมากรรมได้ วัดมีการซ่อมแซมปะติมากรรมส่วนที่ชำรุด ให้เลือกวัสดุรูปแบบและเทคนิคการก่อสร้างตามชนิดส่วนผสม ลักษณะ และวิธีการ ตามแบบดั้งเดิม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปกรณ์ ต้นสกุล (2546) ได้ศึกษาเรื่อง “เรื่องการศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานของพระสังฆาธิการในวัดพัฒนาตัวอย่าง” ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาวัดเป็นการปรับปรุงสภาพวัดและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของวัด เพื่อสนับสนุนส่งเสริมให้วัดมีความเจริญรุ่งเรือง และเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชน เน้นการปรับปรุงและแก้ไขข้อบกพร่องในวัด รวมทั้งส่งเสริมกระบวนการดำเนินงานกิจการพระศาสนาในวัดให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพสมบูรณ์ การพัฒนาวัด มุ่งเน้นให้วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน และเป็นแหล่งอารยธรรม อันเจริญรุ่งเรือง มีศาสนวัตถุ ศาสนสถานอันเป็นเครื่องหมายแห่งศิลปวัฒนธรรมอันดีงาม มีการส่งเสริมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์อย่างหลากหลายทั้งในด้านศาสนพิธี การให้การศึกษ การเผยแผ่ และการสาธารณสงเคราะห์ เพื่อให้พระศาสนา สร้างความสงบสุขแก่สังคมไทยได้อย่างแท้จริง

ด้านการใช้ประโยชน์ จากการวิจัย พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ปะติมากรรมของวัดในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการใช้ประโยชน์ อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า วัดได้เปิดให้ประชาชนกราบไหว้ปะติมากรรมในช่วงเทศกาล วัดเปิดเป็นสถานที่เพื่อบริการค้นคว้าวิจัยวัดที่มีปะติมากรรม วัดมีหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนในเชิงวิชาการทางด้านประวัติศาสตร์โบราณคดีและการอนุรักษ์เบื้องต้นของปะติมากรรมนั้น วัดจัดหาผู้มีความรู้ให้เป็นผู้แนะนำในการชมและศึกษาค้นคว้าวิจัยปะติมากรรมทางประวัติศาสตร์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิลรัตน์ กลิ่นจันทร์ และคณะ (2553) ได้ศึกษาเรื่อง “ศึกษาศาสนสถานที่สำคัญต่อการอนุรักษ์การท่องเที่ยวของวัดในกรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า ศาสนสถานที่สำคัญของวัดที่เป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติมีองค์ประกอบสำคัญ คือ วัดทั้ง 40 แห่ง มีศาสนสถานสำคัญ คือ พระพุทธรูป พระอุโบสถ เจดีย์ พระปรางค์ พระวิหารหลวง ความสำคัญของศาสน

สถานคือ เป็นวัดพุทธธรรมที่แสดงสัญลักษณ์ทางศาสนาและพระรัตนตรัย ความสำคัญของศาสนสถาน
สิ่งแรก คือ เป็นสิ่งก่อสร้างที่เกิดจากแรงศรัทธาทางพระพุทธศาสนาและเป็นที่ที่พระ
พุทธศาสนิกชนยึดถือทางด้านจิตใจและยึดถือเพื่อประกอบพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารการจัดการเพื่อการอนุรักษ์ประติมากรรมของวัดใน
อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ทำให้ผู้วิจัยค้นพบองค์ความรู้จากการวิจัย ดังภาพที่ 1
ดังนี้

จากภาพที่ 1 แสดงให้เห็นการบริหารจัดการเพื่อการอนุรักษ์ประติมากรรมของวัดใน
อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีดังนี้

ด้านการดูแลรักษา มีความโดดเด่น โดยพระสงฆ์ในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก คือ
วัดมีการจัดทำข้อมูลการดูแลรักษาประติมากรรมอย่างถูกต้องแก่พระสงฆ์และพุทธศาสนิกชน มีการ
จัดตั้งกองทุนเพื่อใช้ในการดูแลประติมากรรม ภาครัฐควรเข้ามามีส่วนร่วมและให้การสนับสนุนให้
ความรู้ในการทะนุบำรุงดูแลรักษาประติมากรรม หมั่นทำความสะอาดประติมากรรมภายในวัดดูแล
สอดส่องประติมากรรมว่ามั่นคงตรงส่วนไหนหรือมีส่วนเสียหายตรงส่วนไหนเป็นมากหรือน้อย
ถ้าเป็นมากก็ควรที่จะรีบเข้าไปดำเนินการซ่อมแซมโดยปรึกษาช่างผู้ชำนาญ

ด้านการปกป้องคุ้มครอง มีความโดดเด่น โดยพระสงฆ์ในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก
คือ วัดมีการซ่อมแซมประติมากรรมส่วนที่ชำรุด ให้เลือกวัสดุรูปแบบและเทคนิคการก่อสร้างตามชนิด

ส่วนผสม ลักษณะ และวิธีการ ตามแบบดั้งเดิม ควรมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการดูแลรักษาปะติมากรรมภายใน ควรหมั่นสำรวจไม่ให้สิ่งมาบดบังทัศนียภาพของปะติมากรรมที่อยู่ภายนอกอาคาร หรือภายในอาคารปะติมากรรมนั้นควรมีจุดเด่นควรมีทัศนียภาพมองเห็นได้อย่างชัดเจน

ด้านการเสริมความมั่นคง มีความโดดเด่น โดยพระสงฆ์ในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก คือ การดำเนินการใด ๆ ต้องทำความเข้าใจให้ถ่องแท้ก่อนถึงเหตุผลความจำเป็น ควรเร่งรัดให้มีการกำหนดแนวทางไว้เป็นหลักปฏิบัติ หมั่นตรวจสอบสภาพปะติมากรรมเมื่อพบส่วนที่ชำรุดของโบราณสถานควรรีบดำเนินการทันทีโดยมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านแนะนำ

ด้านการใช้ประโยชน์ มีความโดดเด่น โดยพระสงฆ์ในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก คือ วัดเปิดเป็นสถานที่เพื่อบริการค้นคว้าวิจัยวัดที่มีปะติมากรรม วัดมีหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนในเชิงวิชาการทางด้านประวัติศาสตร์โบราณคดีและการอนุรักษ์เบื้องต้นของปะติมากรรมนั้น พระสงฆ์ในพื้นที่ควรมีการแนะนำบอกต่อเพื่อให้คนรุ่นหลังเห็นความสำคัญของปะติมากรรม วัดควรที่จะให้ความรู้ด้านปะติมากรรมหากเช่นเป็นปะติมากรรมลอยตัวคือพระพุทธรูปวัดอาจนำมาใช้ประโยชน์ โดยในช่วงเทศกาลต่างๆ นั้นนำมาปิดทองให้ประชาชนได้เข้ามาสักการบูชา อีกทั้งยังเปิดเป็นสถานที่ให้บุคคลทั่วไปนิสิตนักศึกษาที่สนใจทางด้านปะติมากรรม

สรุป เจ้าอาวาสต้องมีความรู้ความเข้าใจบริบทของการอนุรักษ์ปะติมากรรมทุกๆ ด้าน โดยการศึกษาเรียนรู้จากผู้ที่มีประสบการณ์ ต้องจัดหาเงินทุนสำรองสำหรับการอนุรักษ์ ต้องมีเครื่องมือไว้คอยสำรวจไม่ให้สิ่งกีดขวางมาบดบังทัศนียภาพของปะติมากรรมที่อยู่ภายนอกอาคารหรือภายในอาคาร โดยมีเจ้าหน้าที่ประจำตรวจสอบเสมอ เมื่อเจอสิ่งที่บกพร่องก็ให้รีบดำเนินการทันที โดยปรึกษาผู้ที่มีความรู้ในด้านนี้ และสุดท้ายต้องมีการบริหารจัดการให้ดี โดยประสานทุกฝ่าย ประชาสัมพันธ์เพื่อให้เห็นถึงคุณค่าของปะติมากรรมที่บรรพบุรุษสร้างไว้ให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาเรียนรู้ต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการเพื่อการอนุรักษ์ปะติมากรรมของวัดในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผู้วิจัยจึงสรุปข้อเสนอแนะการบริหารจัดการเพื่อการอนุรักษ์ปะติมากรรมของวัดในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 วัดควรมีการตัดสินใจที่เด็ดขาดว่าสิ่งใดคือปัญหาของปะติมากรรม เพื่อวางแผนหาแนวทางป้องกันปะติมากรรมร่วมกับหน่วยงานราชการต่อไป

1.2 วัดควรมีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรม และหาแนวร่วมจากประชาชนและหน่วยงานราชการในการอนุรักษ์ปะติมากรรมอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม

1.3 วัดควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการอนุรักษ์ปะติมากรรม เช่น การบริจาคทรัพย์ในการบูรณปฏิสังขรณ์ หรือร่วมอนุรักษ์ปะติมากรรมด้วยตนเอง

1.4 วัดควรร่วมมือกับหน่วยงานราชการในการติดตามและประเมินผลการดำเนินการอนุรักษ์ประติมากรรมอย่างใกล้ชิด

1.5 วัดควรมีการประชาสัมพันธ์เพื่อให้บุคคลภายนอกได้รับทราบถึงการอนุรักษ์ประติมากรรมภายในวัด เพื่อขอรับการสนับสนุนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 วัดจะต้องเห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วมตัดสินใจที่เด็ดขาดว่าสิ่งใดคือปัญหาของประติมากรรม เพื่อวางแผนหาแนวทางป้องกันโบราณสถานร่วมกับหน่วยงานราชการต่อไป

2.2 วัดจะต้องเข้าไปมีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรม และหาแนวร่วมจากประชาชนและหน่วยงานราชการในการอนุรักษ์ประติมากรรมอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม

2.3 วัดจะต้องเสียสละกำลังกายกำลังทรัพย์เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีในการอนุรักษ์ประติมากรรม หรือเชิญชวนประชาชนให้มาร่วมในการบริจาคทรัพย์เพื่อบูรณปฏิสังขรณ์ หรือร่วมอนุรักษ์ประติมากรรมให้อยู่คู่ประเทศไทยต่อไป

2.4 วัดจะต้องหาวิธีการร่วมมือกับหน่วยงานราชการในการติดตามและประเมินผลการดำเนินการอนุรักษ์ประติมากรรมอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.5 วัดจะต้องทำการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้รับทราบถึงการอนุรักษ์ประติมากรรมภายในวัด ว่ามีความสำคัญอย่างไร

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ในงานวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาเรื่อง ติดตามผล ประเมินผลในการดูแลอนุรักษ์ประติมากรรมของพระสังฆาธิการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อที่จะได้ทราบแนวทาง และผลการปฏิบัติของพระสังฆาธิการต่อการอนุรักษ์ประติมากรรมของพระสังฆาธิการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา อันจะนำไปสู่การปรับปรุงระบบการบริหารการอนุรักษ์ประติมากรรมของพระสังฆาธิการ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.2 ในงานวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาระดับความคิดเห็นของบุคลากรในการอนุรักษ์ประติมากรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อที่จะได้ทราบความคิดเห็นของบุคลากรว่าเป็นอย่างไร เพื่อพัฒนาการอนุรักษ์ประติมากรรม ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- ปกรณ ดันสกุล. (2546). การศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานของพระสังฆาธิการในวัดพัฒนาตัวอย่าง. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- พระครูวินัยธรเอก ชินวิโส (เฉยประทุม). (2557). การพัฒนารูปแบบการอนุรักษ์โบราณสถานของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระปลัดเกียรติก้องดี ตันติธโร (สินทวิวรกุล). (2548). *บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดกระบี่*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พระมหาธีรพล ธีรปัญญา (สุขแสง). (2541). *การบริหารจัดการองค์ประกอบของวัดไทยในปัจจุบัน*. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- มนัส ภาคภูมิ และคณะ. (2540). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน*. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- มานี ไชยธีรานุกูลศิริ. (2540). *บทบาทพระสงฆ์ในยุคโลกาภิวัตน์เกี่ยวกับทัศนะของพระสงฆ์ที่ชาวพุทธให้ความเคารพศรัทธา และความนิยมของพุทธศาสนิกชนต่อบทบาทของพระสงฆ์*. รายงานวิจัย. นครปฐม: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- รศ.นิลรัตน์ กลิ่นจันทร์ และคณะ. (2553). *ศึกษาศาสนสถานที่สำคัญต่อการอนุรักษ์การท่องเที่ยวของวัดในกรุงเทพมหานคร*. รายงานการวิจัย. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย).
- สาธิต กฤตตาลักษณ์. (2551). *การศึกษารูปแบบการอนุรักษ์ฟื้นฟูและพัฒนาโบราณสถานในเขตทุ่งกุลาร้องไห้โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.